

Invloed werknemers kleinbedrijf op pensioen

Peter van Noort, datum 19-04-2017

Datum	19-04-2017
Auteur	Peter van Noort ^[1]
Vakgebied(en)	Pensioenen (V)

De Sociaal Economische Raad heeft op 15 september 2016 van staatssecretaris Klijnsma een adviesaanvraag ontvangen over medezeggenschap ten aanzien van een collectieve pensioenregeling in kleine ondernemingen. Het gaat daarbij om ondernemingen met tien tot vijftig werknemers, die niet verplicht zijn om een ondernemingsraad in te stellen. Aan de SER is de vraag voorgelegd: "Hoe kan de medezeggenschap dan wel invloed van werknemers in kleine ondernemingen ten aanzien van de arbeidsvoorwaarde pensioen versterkt worden rekening houdend met: a. de complexiteit van het terrein pensioen en b. de noodzaak de administratieve lasten voor kleine ondernemingen beperkt te houden?"

Het SER-advies is recent opgeleverd aan Klijnsma (Advies 2017/02 Advies medezeggenschap pensioen in kleine ondernemingen). De strekking van het advies is (naar mijn mening terecht) dat instemmingsrecht te ver reikt, er niet veel behoeft te worden gewijzigd en optimalisering van de bestaande mogelijkheden volstaat. Die optimalisering is naar mijn mening wel wat 'gezocht'.

Bestaand recht

Een organisaties met meer dan vijftig werknemers heeft de plicht tot het instelling van een OR (art. 2 lid 1 Wet op de Ondernemingsraden, 'WOR'). Is er sprake van een OR dan heeft deze instemmingsrecht bij elk voorgenomen besluit tot vaststelling, wijziging of intrekking van een regeling met betrekking tot een pensioenovereenkomst (art. 27 lid 1 sub a WOR). Ten aanzien van de uitvoeringsovereenkomst heeft de OR sinds 1 oktober 2016 ook zeggenschap over die regelingen in een uitvoeringsovereenkomst die van invloed zijn op de pensioenovereenkomst (art. 27 lid 7 WOR). Waaronder in ieder geval worden begrepen: regelingen over de wijze waarop de verschuldigde premie wordt vastgesteld, de maatstaven voor en de voorwaarden waaronder toeslagverlening plaatsvindt en de keuze voor onderbrenging bij een bepaalde pensioenuitvoerder. Instemming is niet vereist (art. 27 lid 3 WOR) voor zover de pensioenregeling reeds inhoudelijk is geregeld in een collectieve arbeidsovereenkomst of in het geval van verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds ('Bpf').

Voornoemde rechten kennen organisaties zonder OR niet. De WOR kent een verlicht regime voor medezeggenschap in kleine ondernemingen. In kleine ondernemingen is bewust gekozen voor een lichter medezeggenschapsregime en beperktere bevoegdheden, zodat ondernemers niet onevenredig worden belast. Rekening dient te worden gehouden met de financiële en organisatorische lasten die medezeggenschap voor kleine ondernemingen meebrengen. Voor deze organisaties geldt volgens de

huidige bepalingen in de WOR dat het instemmingsrecht van de personeelsvertegenwoordiging ('PVT') uitsluitend van toepassing is op voorgenomen besluiten met betrekking tot werktijdenregelingen, arbeidsomstandigheden en ziekteverzuimregeling. Dit betreffen wettelijke verplichtingen die de werkgever dient na te leven. De PVT heeft geen instemmingsrecht ten aanzien van voorgenomen besluiten met betrekking tot arbeidsvoorwaarden, waaronder pensioen. De personeelsvergadering ('PV') heeft op geen enkel onderwerp instemmingsrecht. Daarnaast ontbreekt het de PVT en de PV aan rechtsmiddelen.

PVT instellen

Zoals aangegeven kent de WOR een verlicht regime voor medezeggenschap in kleine ondernemingen (tien tot vijftig werknemers) dat wordt vormgegeven door de PVT (art. 35c WOR) en de PV (art. 35b WOR). De ondernemer is in een kleine onderneming verplicht om een PVT in te stellen wanneer een meerderheid van zijn werknemers hierom vraagt. (In kleine ondernemingen mag men ook vrijwillig een OR instellen, art. 5a WOR). Soms is in kleine ondernemingen het instellen van een OR verplicht op grond van een cao.) Indien in een onderneming geen PVT is ingesteld, dan is de ondernemer verplicht om ten minste tweemaal per jaar een PV te laten plaatsvinden. Zowel de PV als de PVT hebben naar huidig recht een adviesrecht voor bepaalde onderwerpen. De ondernemer dient de PV dan wel PVT in de gelegenheid te stellen advies uit te brengen over een voorgenomen besluit dat kan leiden tot een belangrijke verandering van de arbeidsvoorwaarden van ten minste een vierde van de in de onderneming werkzame personen.

Op basis van de huidige wettelijke regeling kan de PVT met toestemming van de ondernemer een deskundige raadplegen. Voor de PV bestaat geen wettelijke grondslag om een deskundige te raadplegen. Voor wat betreft het informatierecht geldt dat de ondernemer gehouden is om desgevraagd tijdig alle inlichtingen en gegevens te verstrekken die de PVT voor de vervulling van haar taak redelijkerwijs nodig heeft. Dat betekent dus dat de PVT vrij is om informatie op te vragen, ook met betrekking tot de pensioenregeling. Een verschil ten opzichte van een OR is dat bij een PVT de informatie ook mondeling verstrekt mag worden. Het informatierecht van de PV is veel generieker geformuleerd. De ondernemer is verplicht om minimaal eenmaal per jaar tijdens de PV mondeling of schriftelijk algemene gegevens te verstrekken omtrent de werkzaamheden en de resultaten van het afgelopen jaar, alsmede omtrent zijn verwachtingen dienaangaande in het komende jaar. Ook dient de ondernemer informatie te verstrekken.

Overzicht huidige recht

Medezeggenschapsrechten	OR	PVT	PV
Instemmingsrecht pensioenovereenkomst	ja	nee	nee
Instemmingsrecht uitvoeringsovereenkomst	ja	nee	nee
Adviesrecht pensioenovereenkomst	nee	ja	ja
Adviesrecht uitvoeringsovereenkomst	nee	nee	nee
Informatieplicht uitvoeringsovereenkomst	ja	nee	nee
Informatierecht algemeen	ja	ja	ja
Beroepsrecht (bij Ondernemingskamer)	ja	nee	nee
Vordering tot naleving WOR bij kantonrechter	ja	ja	ja
Recht op aanstellen deskundige	ja	ja	nee

Advies SER

Het advies ziet op de medezeggenschap, dus invloed van werknemers in ondernemingen met tien tot vijftig werknemers indien een werkgever vrijwillig een collectieve pensioenregeling voor zijn personeel wil invoeren, wijzigen of intrekken. Pensioenen zijn ingewikkelde materie, maar ze vormen zo'n belangrijke arbeidsvoorwaarde dat werknemers medezeggenschap moeten hebben, óók bij een bedrijf met minder dan vijftig werknemers. Dit stelt de SER in zijn advies.

Aantallen

Het gaat over een beperkte groep, namelijk circa 50.000 bedrijven. 80% daarvan, zo wordt verondersteld, is verplicht aangesloten bij een Bedrijfstakpensioenfonds ('Bpf'). Het aantal werkgevers in kleine ondernemingen dat zeggenschap heeft over een pensioenregeling is dus beperkt tot ongeveer 10.000 bedrijven. Daarbij valt op te merken dat deze kleine ondernemingen zelden een pensioenregeling hebben ondergebracht bij een Ondernemingspensioenfonds, Algemeen pensioenfonds of een buitenlandse uitvoerder. Ook is er nog een groep van kleine ondernemers die helemaal geen pensioen toezeggen aan hun medewerkers (circa 3%, 'Witte vlek op pensioengebied 2013', CBS mei 2016).

Optimalisering

Naar het oordeel van de SER zijn er verschillende mogelijkheden om de medezeggenschap, dan wel invloed, van werknemers in kleine ondernemingen ten aanzien van de arbeidsvoorwaarde pensioen te versterken. Dit betreft:

- het door onder meer pensioenadviseurs en -uitvoerders bevorderen van bekendheid en naleving van de bestaande bevoegdheden en mogelijkheden van de PVT en/of personeelsvergadering PV binnen en buiten de WOR, waaronder het adviesrecht (zonder beroep op de Ondernemingskamer);

- het versterken van enkele bevoegdheden van de PVT en/of PV binnen de WOR, te weten informatierecht (recht op schriftelijke informatie in plaats van mondeling), informatieplicht voor werkgevers bij een voorgenomen vaststelling, wijziging of intrekking van een uitvoeringsovereenkomst (het gaat hierbij om invoering van een bepaling vergelijkbaar met het sinds 1 oktober 2016 ingevoerde art. 31f WOR) en initiatiefrecht ten aanzien van de arbeidsvoorwaarde pensioen voor de PVT om het onderwerp pensioen te agenderen. (Zoals hiervoor aangegeven, heeft de PV dit recht wettelijk reeds);
- het bevorderen van onafhankelijke en betaalbare informatievoorziening inzake de arbeidsvoorwaarde pensioen. Naar het oordeel van de SER zou de overheid er op toe moeten zien dat werkgevers en werknemers op laagdrempelige wijze onafhankelijke en betaalbare informatie, advies en ondersteuning kunnen krijgen inzake de arbeidsvoorwaarde 'pensioen'. De ondersteuning zou dan kunnen zijn om inzicht te bieden in de bestaande mogelijkheden (inclusief voor- en nadelen) aan pensioenregelingen en pensioenuitvoerders alsmede inzicht bieden in de gevolgen van bepaalde keuzes, zoals de keuze voor een bepaalde pensioenregeling en/of pensioenuitvoerder, voor een wijziging van een regeling of voor het intrekken ervan.

Naar het oordeel van de SER zou het toekennen aan de PVT en PV van een instemmingsrecht voor de arbeidsvoorwaarde pensioen in kleine ondernemingen het systeem van de WOR verstoren en kunnen leiden tot kosten- en lastendrukverhoging. Dit zou tot ongewenste effecten kunnen leiden. Dat lijkt mij het juiste uitgangspunt. Wat naar mijn oordeel teveel blijft steken in algemeenheden is de wijze van informatievoorziening. Op meerdere plaatsen in het advies noemt de SER dat alle partijen voor een duidelijke informatiestroom moeten zorgen die het 'pensioenbewustzijn' van de partijen moet verhogen. Helaas biedt de SER geen inzicht hoe deze informatievoorziening er dan uit zou moeten zien en waaraan deze zou moeten voldoen.

Voetnoten

[1]

Peter van Noort is Consultant Pensioenen van Flexis Groep.